

Verslag informatieavond Speerpuntennotitie Lokaal Cultuurbeleid Haren 2013 – 2016

27 augustus 2013

Aanwezig:

<i>Naam</i>	<i>Organisatie</i>
Gaby Poell	Culturele Raad Haren
Marijk Uri	Culturele Raad Haren
Tineke Bloemerts	Culturele Raad Haren
Hein Bekenkamp	Culturele Raad Haren
Geert Christians	Culturele Raad Haren
Josje van Donselaar	Culturele Raad Haren
Henk Hurenkamp	Mij tot Nut van het Algemeen Groningen – Haren
Joke Postel	Filmhuis Haren
Henk Diephuis	Thalia
Louwrens Schuurman	Oranjevereniging Haren
Doeke Sijens	Bibliotheek Haren
Wim Mook	Stichting Dorpskerkconcerten Haren
Ans Engwerda	Nicolai Ensemble
S. Feenstra	
Henk Jan van den Heuvel	Clockhuys-CKC
Natasja Steenberg	Stichting Torion
Remco Kouwenhoven	Gemeente Haren
John Voorma	Gemeente Haren
Hinke de Boer	Gemeente Haren

Gaby Poell opent de vergaderingen heet de aanwezigen welkom. We zijn hier op uitnodiging van de wethouder om de cultuurnotitie te bespreken. Het culturele veld nam in 2011 zelf het initiatief tot het opstellen van het cultureel manifest. Dit laatste in lijn met een jarenlange traditie waarin het culturele veld en de gemeente gezamenlijk het culturele beleid uitstippelden. Vandaag is dan opnieuw het moment aangebroken. Kernpunt van het cultureel manifest was het overeind houden van de daarbij was om de culturele infrastructuur overeind houden. Sindsdien is er veel gebeurd, de situatie is veranderd. Inmiddels ligt er ook een notitie cultuurbeleid. Nu is het moment dat we kunnen praten over het cultuurbeleid voor de komende jaren.

Er wordt een voorstelrondje gehouden (zie presentielijst). Veel aanwezigen komen namens een organisatie, er is 1 geïnteresseerde inwoner.

Wethouder Kouwenhoven geeft aan dat wat er nu ligt een speerpuntennotitie is. De gemeente had geen behoefte om een brede cultuurnota te maken. Wel willen we vaststellen waar we staan en wat we hebben, en vooral wat er overblijft na de bezuinigingen. Het culturele manifest is als input voor de speerpuntennotitie gebruikt.

Het culturele veld is de laatste jaren erg in beweging geweest, het rijk heeft de koers verlegd met betrekking tot de financiering van cultuur. De provincie is bezig met bezuinigingen, en ook de gemeente ontkomt er niet aan. Er is minder geld en dus moeten we keuzes maken. In deze nota staat hoe we dat invullen. Haren heeft de luxe dat er een culturele sector is, dat hebben we in deze notitie duidelijk proberen te maken. Veel inwoners zijn actief in het culturele veld, al dan niet onder de paraplu van de CRH. Dat juichen we als gemeente ook van harte toe.

Welke keuzes maken we? De bezuinigingen zijn voor een belangrijk deel bij de bibliotheek terecht gekomen, onder andere de bibliobus wordt afgeschaft. De bibliotheek neemt een groot deel van het cultuurbudget, op die manier is het meest eerlijk om te bezuinigen.

Er zijn ook nog andere knelpunten. Cultuur en vastgoed zijn sterk verweven, onder andere via verhuur aan gesubsidieerde instellingen. Dat maakt het lastig, de gemeente heeft drie rollen, als eigenaar, verhuurder en subsidiënt van de culturele instellingen. Bij bezuinigingen snijd je dan al gauw in eigen vlees. Deze discussie speelt ook rond de Dickensroom. Een aantal initiatiefnemers is nu bezig met een andere opzet. In tijden van welvaart is de verwevenheid geen probleem, maar het knelt in tijden van krapte als huurders opzeggen.

Een ander knelpunt is ook de kostendekkendheid van het CKC. Ook daarbij zien we dat daar keuzes zijn gemaakt die nu anders gemaakt zouden kunnen worden, onder andere docenten in gemeentelijke dienst. De kostendekkendheid is hoog, maar voor de toekomst is het wel een discussiepunt of het geven van muzieklessen wel een gemeentelijke taak is. De politiek stelt zich de vraag of het nog wel van deze tijd is.

De bibliotheek is een belangrijke voorziening. Het Cultureel Manifest spreekt van een van de pijlers van de Harener cultuur. We zijn met de bibliotheek in gesprek over de invulling van de bezuinigingen. Daarbij is het de vraag of alle overhead in stand gehouden kan worden.

Dat allemaal overziend hebben we ons als afgevraagd wat we willen en wat onze speerpunten zijn. Waarom steken we geld in cultuur? We hebben een visie geformuleerd waarin de maat van Haren leidend is en de rol gemeente vooral faciliterend. Wat betekent dan faciliterend? De gemeente wordt door veel initiatiefnemers benaderd met de vraag of gemeente iets wil doen. Dat doen we niet. Initiatieven moeten vooral van inwoners zelf komen. Wij willen dat wel faciliteren. Dat gaat eigenlijk ook al zo, met geld, ruimte of medewerkers. Er wordt meer een beroep op creativiteit van organisaties en inwoners gedaan. De tijd dat je de gemeente kon bellen voor 10.000 euro voor een leuk plan is over. Dat is best pijnlijk, ook omdat het college soms over kleine bedragen discussieert. Dat is echter een feit waar we het mee moeten doen.

Het Clockhuys is ook een belangrijk punt. Het is een prachtige verworvenheid, aan de andere kant kost het ook nogal wat. Kosten zitten voor een groot deel in vastgoed. Wat willen we daarmee? Een andere vraag is of het hebben van een gebouw als dit een taak van de gemeente is. En ook hier speelt weer de dubbele rol van de gemeente. Hoe kunnen we het zo organiseren dat we de faciliteiten in stand kunnen houden en toch het eigendom op afstand zetten?

Gaby Poell vraagt wat als er gebeurt als er een koper komt die het zonder huurders wil hebben? De wethouder antwoordt dat we dat nog niet weten. We kunnen het nu nog opbrengen. De verwachting is dat we met dit gebouw niet op korte termijn iets anders kunnen. Maar we willen wel zoeken naar een constructie waarbij we zoveel mogelijk van de faciliteiten in stand kunnen houden.

De positie van het CKC hangt daarmee samen. Het is mogelijk dat de situatie rond het gebouw verandert zonder dat het voor het culturele veld veel uitmaakt. Daarvoor hoeft het niet perse gemeentelijk eigendom te zijn. Hoe we daar komen weten we nog niet. Op dit moment wordt geïnventariseerd hoe het in elkaar zit, er is daarbij nog veel uitzoekwerk (onderhoud, kosten, opbrengsten, technische staat). Of er een marktpartij is die belangstelling heeft, is nog niet bekend. We moeten als culturele partners in gesprek blijven, informatie delen, en op een gegeven moment een keuze maken.

Het moet voor een zakelijk ondernemer ook interessant zijn. De wethouder: de gemeente kan daarin sturen. Het bestemmingsplan zegt dat er niet zomaar appartementen gebouwd mogen worden. Ook de grond is van de gemeente. Daarom wordt nu onderzoek gedaan.

Doeke Sijens vraagt wanneer het onderzoek is afgerond. De bibliotheek zou geruster zijn als een deel van de huur kan worden opgezegd, verhuizen is ook een optie. De huurlasten zijn hoog, bijna de helft van de subsidie gaat op aan huur. John Voorma: het is de bedoeling dat eind oktober de resultaten van het onderzoek aan het college worden aangeboden.

Gaby Poell merkt op dat naarmate het langer duurt tot er een definitief besluit genomen is, alternatieven dichter bij komen. We willen geen onomkeerbare besluiten nemen. De wethouder vindt dat dit deels van alle tijden is, de timing is nooit helemaal perfect. Dit is ten dele waarom we nu niet kiezen voor het opheffen van voorzieningen. Gaby Poell constateert dat als je nu vermindert, culturele voorzieningen niet meer terugkomen. Wat weg is, is weg. De wethouder is het daarmee eens, maar ziet dat als onvermijdelijk. De huidige kwaliteit van de culturele infrastructuur zul je de komende 20 jaar niet meer terugzien. We kunnen het eenvoudigweg niet meer opbrengen. De gemeente heeft geen geld meer. Gaby Poell vindt niet-temin dat we de gevolgen niet moeten bagatelliseren. Mogelijk gebeuren er nu dingen die we niet willen.

Henk Hurenkamp vraagt of de exploitatie van het Clockhuys ook meegenomen wordt in het onderzoek. Bij de opzet van het Clockhuys was het een stichting met een bestuur. Overname door de gemeente was een bewuste keuze omdat de gemeente ook betaalt. Is het in de jaren duurder geworden? Kunnen daaruit conclusies getrokken worden? Kunnen we daar iets van leren? Remco Kouwenhoven ziet in deze discussie de tijdgeest. De trend van uitvoering door gemeente is gekeerd, nu wordt meer overgelaten aan de markt. Deels is dat ideologie maar deels ook een kwestie van geld. De kosten zijn wel substantieel hoger geworden. Deze zitten voor een deel in salarissen. Ook de technische eisen zijn toegenomen, de gemeente betaalt dan de hoofdprijs. Onduidelijk nog of dit een reële weg is voor het Clockhuys en wat dat betekent voor de constructie en de exploitatie. We moeten eerst weten hoe de situatie is. Op het moment dat dat duidelijk is, is er een soort openingsbod waar we mee de markt op kunnen. John Voorma licht toe dat het college heeft gekozen voor een onderzoek dat zich beperkt tot het Clockhuys. Dan is het sneller klaar.

Gaby Poell vraagt zich af of een onderzoek naar de gehele vastgoedportefeuille niet beter was geweest? Dan kun je integrale keuzes maken. De wethouder licht toe dat dit een kwestie van timing is. Nu maken we een overzicht, welke accommodaties kunnen we niet kwijt, welke willen we niet kwijt, welke accommodaties kunnen naar de makelaar. En er is een tussencategorie die we niet perse hoeven te houden maar waarvan we ook niet goed weten wat we ermee moeten. Daar doen we nu vervolgonderzoek naar. Daar is het Clockhuys er een van. Daarmee is niet gezegd dat we het Clockhuys meteen gaan verkopen. Gaby Poell vindt dat je ook zo kunt onderzoeken dat uitgangspunt is dat we het behouden. De wethouder geeft aan dat hij wel de functies wil behouden.

Gaby Poell vraagt hoe verder met de andere functies die in het gebouw zitten? De bibliotheek wil graag verhuizen. De gemeentelijke herindeling speelt ook een rol. Toekomst is erg ingewikkeld en onzeker. Herindeling heeft ook gevolgen voor de bibliotheek. Doeke Sijens: praat vooral over de bibliotheek Haren en niet over Biblionet. Verhuizing is om een aantal redenen opportuun. Het aandeel boeken in het bibliotheekaanbod wordt minder ten gunste van digitaal aanbod. In 2015 komt een bibliotheekwet waarin staat dat de gemeente een bibliotheek in stand moet houden. Een digitale bibliotheek moet in ieder geval. Er is minder ruimte nodig. Het aandeel huur in Haren loopt naar de 50% van de subsidie. De subsidie loopt terug, de huur loopt op. Dat is een groot knelpunt. De bibliotheek probeert zo goed en zo verstandig mogelijk te bezuinigen. De huur is echter een blok aan het been.

De bibliotheek wil graag kijken naar inhuizing van andere partners, vrijheid van handelen is belangrijk. De bedrijfsvoering kan wel efficiënter. Na volgend jaar moet gesneden worden in collectie en medewerkers. Ook zonder bezuinigen wordt het ruimtebeslag van de bibliotheek kleiner. Een aantal jaren geleden hebben we daar niet aan gedacht. Haren is de best lopende bibliotheek van het netwerk en tegelijk degene met de hoogste huur in de provincie.

Henk Hurenkamp merkt op dat in het verleden actiever werd geacquireerd. De wethouder vindt dat de stichting die de Dickensroom overneemt daar actiever in kan zijn. Dat is precies wat we willen.

In de notitie staat een werkagenda voor de komende jaren. De toekomst van het Clockhuys is een belangrijk onderwerp. Daarover zijn we voorlopig zijn we nog wel in gesprek. Een aantal fracties stelt vragen waarom het CKC een gemeentelijke dienst en een gemeentelijk taak is. Dit is een terechte vraag, waar we ook niet meteen een antwoord op hebben. Dilemma: voor een deel verworvenheid en voor een deel risico is verwevenheid van culturele infrastructuur. De belangrijkste spelers zijn drie pijlers, als je een weghaalt valt de rest om. Het is een risico, want op het moment dat er een probleem is, is het probleem ook meteen van iedereen. Op het moment dat je ergens aan trekt beweegt er van alles. Dat is kwetsbaar. Kunnen we niet meteen veranderen, moet misschien ook wel niet. We hebben het wel willen benoemen. Gaby Poell zegt dat die verwevenheid ook jarenlang de kracht is geweest. Het is niet de bedoeling om het losser te maken. Lezingen kunnen niet zonder de bibliotheek. Benadruk de kracht van de samenwerking. Remco Kouwenhoven zegt dat die ook niet ter discussie staat. Dit punt leidt niet tot directe actie, maar wel tot de vraag of we alles nog overeind kunnen houden. Af en toe moeten we met elkaar bezien of we het nog kunnen waarmaken. Gaby Poell: juist door de samenwerking kunnen – ook in economisch zware tijden – zaken in stand blijven. De CRH werkt mee aan de in standhouding culturele agenda en participeert in de stichting die de Dickensroom overneemt. Het veld kijkt zelf ook naar prioriteiten.

Doeke Sijens geeft nog een toelichting op de stand van zaken van het Groninger Forum. Haren heeft op zich weinig met het Forum te maken. Aansturing van de bibliotheek gebeurt door Biblionet Groningen, dat is de backoffice organisatie. In Forumverband wordt wel gesproken over het netwerk, er zit een aantal dure keuzes in het systeem die nu ter discussie staan. De stad gaat per 2015 over naar het Forum, de bibliotheek Haren blijft bij Biblionet als serviceorganisatie.

Henk Hurenkamp trekt de vergelijking met de OBA Amsterdam. Die krijgt veel publiek, hij heeft niet de indruk dat die kleiner is geworden dan die was. Doeke Sijens licht toe dat : de bibliotheek Amsterdam veel boeken en veel ruimte heeft. De succesformule is de ontmoetingsruimte voor studenten en stedelingen. Er wordt veel gewerkt, dat heeft niets met bibliotheek te maken.

Kijk nu naar de Maat van Haren: in Haren heeft iedereen een eigen computer en hoeft niemand in de bibliotheek te werken. Dat is een onvergelykbare situatie. Haren is atypisch met een hoog percentage leden en uitleningen. Dat gaat een keer inzakken. De bibliotheek interesseert het op zich niet hoe er gelezen wordt, als mensen maar lezen.

De wethouder legt de verbinding met het beleidsterrein zorg en welzijn en de transitie sociaal domein. Gemeente krijgt er veel taken bij, en moet meer doen met minder geld. Ook hier moeten we kijken hoe we met de instrumenten die we hebben kunnen doen wat we moeten doen. Cultuur kan daar ondersteunend aan zijn. De Vonk van Haren is een voorbeeld van een burgerinitiatief, gericht op het vergroten van de leefbaarheid van het dorp. In de beleidsvoornemens staat het vergroten van de sociale cohesie, bijdragen aan leefbaarheid, en speerpunt activiteiten voor mensen met beperkingen. Hier kan de ene hand de andere wasen. Op het gebied van cultuur geven we dus voorrang aan initiatieven die de sociale cohesie ondersteunen.

Een ander actiepunt uit het Cultureel Manifest is de regiegroep cultuur. Deze willen we nieuw leven inblazen. Dit moet een denkgezelschap worden dat de ontwikkelingen monitort.

Procedure: 8 oktober spreekt de raadscommissie over de speerpuntennotitie, 28 oktober besluit de gemeenteraad en stelt de nota vast.

Henk Hurenkamp trekt de conclusie dat er op het gebied van cultuur veel gebeurt voor een relatief bescheiden budget. Hij is blij dat behalve de bibliotheek alles op hetzelfde peil blijft. Volgens de wethouder is dat nog maar de vraag. We proberen het in stand te houden maar we geven geen garanties. Dit is de inzet.

Doeke Sijens wil graag nog een aanvulling op de speerpuntennotitie. Hij wil graag de ruimte hebben om de openingstijden van de bibliotheek gelijk te houden. De bibliotheek moet een relevante voorziening blijven. Hoe dat moet is nog niet duidelijk. Hij ziet meer in slimmere manieren van medewerkers inkrimpen en een mix met vrijwilligers, in combinatie met efficiëntie maatregelen. Openingstijden moet je niets aan doen. Dit wordt nog verwerkt in de notitie.

Gaby Poell bedankt de aanwezigen voor het meedenken en sluit de vergadering.

Hinke de Boer, 28 augustus 2013